

Mendelova univerzita v Brně
Agronomická fakulta
Ústav zemědělské, potravinářské a environmentální techniky

MAJETKOVÁ A HOSPODÁŘSKÁ KRIMINALITA

Průvodce studiem předmětu

URČENO PRO VZDĚLÁVÁNÍ
V AKREDITOVANÝCH STUDIJNÍCH PROGRAMECH

ROMAN HROMADA

BRNO 2021

OBSAH

1	ANOTACE	3
2	ORGÁNY ČINNÉ V TRESTNÍM ŘÍZENÍ, STRUKTURA POLICIE ČR, PŘÍPRAVNÉ TRESTNÍ ŘÍZENÍ A ŘÍZENÍ PŘED SOUDEM, REALIZACE ULOŽENÝCH TRESTŮ A SANKCÍ	7
3	TRESTNÍ ZÁKONÍK, TRESTNÍ ŘÁD, ZÁKON O TRESTNÍ ODPOVĚDNOSTI PRÁVNICKÝCH OSOB A ŘÍZENÍ PROTI NIM, ZÁKON O POLICII ČR.....	9
4	TRESTNÍ PRÁVO HMOTNÉ	11
5	TRESTNÍ PRÁVO PROCESNÍ.....	13
6	VYBRANÉ TRESTNÉ ČINY PROTI MAJETKU	15
7	VYBRANÉ TRESTNÉ ČINY HOSPODÁŘSKÉ.....	17
8	LITERATURA	19

1 ANOTACE

Název předmětu:	Majetková a hospodářská kriminalita
Vyučovací jazyk:	český
Garant předmětu:	pplk. Ing. et Ing. Roman Hromada
Vyučující (přednášející):	pplk. Ing. et Ing. Roman Hromada
Vyučující (cvičící):	pplk. Ing. et Ing. Roman Hromada
Rozsah (přednášky/cvičení):	10/10
Organizace výuky:	přednášky, cvičení, konzultace, samostudium, práce na samostatných úkolech.
Cíle předmětu (výstupy z učení):	Cílem předmětu je seznámit studenty se základy hmotného a procesního trestního práva, trestním zákoníkem a trestním řádem, postupy orgánů činných v trestním řízení, a předcházení trestné činnosti. Studenti získají dovednosti k rozpoznání trestního jednání, stanovení právní kvalifikace a navržení postupu vedoucího k objasnění trestní věci, dále k vyhledání, opatření a hodnocení důkazů. Získají kompetence k navrhování postupů k předcházení trestné činnosti. Absolvent dokáže rozpoznat jednání mající znaky trestného činu, dokáže odhadnout možný následující děj v typizovaných jednáních mající znaky trestného činu a předcházet situacím, které by mohly vést ke spáchání trestného činu.
Výstupy z učení:	Po úspěšném absolvování předmětu student: <ul style="list-style-type: none">- rozumí základním pojmům trestního práva a kriminalistiky- orientuje se v trestním zákoníku a trestním řádu- zná základní postupy orgánů činných v trestním řízení- je schopen určit právní kvalifikaci, rozpozná znaky trestného činu

- je schopen navrhnout postup vedoucí k objasnění trestné činnosti
- dokáže předcházet situacím, které by mohly vést ke spáchání trestného činu a odhadnout v typizovaných případech možný následující děj
- je schopen vypracovat záznam o zahájení úkonů trestního řízení dle § 158 odst. 3 trestního řádu

Osnova předmětu:

Tutoriál pokrývají následující témata:

- Konzultace 1
 - Orgány činné v trestním řízení
 - Struktura Policie ČR, útvary zabývající se majetkovou a hospodářskou kriminalitou
 - Přípravné trestní řízení, řízení před soudem
 - Realizace uložených trestů a sankcí v ČR
- Konzultace 2
 - Trestní zákoník
 - Trestní řád
 - Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim
 - Zákon o Policii ČR
- Konzultace 3
 - Trestní právo hmotné
 - Trestný čin a jeho znaky
 - Skutková podstata trestného činu
 - Spolupachatelství / účastenství
 - Trestní odpovědnosti fyzických a právnických osob
 - Okolnosti vylučující protiprávnost
 - Promlčení v trestním řízení

- Konzultace 4
 - Trestní právo procesní
 - Zásady trestního řízení
 - Subjekty trestního řízení
 - Zajištění osob a věcí
 - Domovní a osobní prohlídka
 - Zkrácené přípravné řízení a rozhodnutí
 - Zahájení trestního stíhání, vyšetřování, důkazní prostředky, obžaloba, hlavní líčení a rozhodnutí
 - Opravné prostředky v trestním řízení
- Konzultace 5
 - Vybrané trestné činy proti majetku: krádež, zpronevěra, podvod, pojistný/úvěrový/dotační podvod, legalizace výnosů z trestné činnosti, porušení povinnosti při správě cizího majetku, poškození/zvýhodnění věřitele
- Konzultace 6
 - Vybrané trestné činy hospodářské: padělání a pozměnění peněz, zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby, neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby, neoprávněné podnikání, zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění

Dodatek k osnově předmětu: Jednotlivé lekce zpravidla obsahují:

- formulaci základních pojmů a postupů řešení předmětné problematiky
- představení teoretických a praktických poznatků předmětné problematiky, výuka v příslušných souvislostech
- odkazy na konkrétní ustanovení příslušných zákonů nebo kapitoly učebních a informačních zdrojů
- úkoly ze cvičení

Ukončení předmětu:	zápočet, zkouška
Podmínky pro ukončení:	<p>V průběhu semestru student průběžně plní úkoly ze cvičení směřující k rozpoznání jednání majících znaky trestného činu, stanovení odpovídajících právních kvalifikací a popisu skutků. Jejich výsledkem bude zpracování záznamů o zahájení úkonů trestního řízení ve smyslu § 158/3 trestního řádu, a minimálně 75 % účast na cvičeních je podmínkou udělení zápočtu.</p> <p>Předmětem zkoušky je zpracování záznamu o zahájení úkonů trestního řízení ve smyslu § 158/3 trestního řádu k zadanému jednání majícího znaky majetkového nebo hospodářského trestného činu a navrhnutí dalšího postupu prověřování a vyšetřování, včetně možných důkazních prostředků, vedoucí k řádnému objasnění trestné činnosti a úspěšná ústní obhajoba tohoto postupu.</p>
Doplňující informace učitele:	Mimo rozvrhovanou blokovou výuku je kontakt s vyučujícím zajištěn prostřednictvím Univerzitního informačního systému (UIS), individuálních osobních konzultací v předem stanovených nebo individuálně dohodnutých konzultačních hodinách, případně e-mailovou komunikací.

2 ORGÁNY ČINNÉ V TRESTNÍM ŘÍZENÍ, STRUKTURA POLICIE ČR, PŘÍPRAVNÉ TRESTNÍ ŘÍZENÍ A ŘÍZENÍ PŘED SOUDEM, REALIZACE ULOŽENÝCH TRESTŮ A SANKCÍ

První tematický blok je věnován představení policejního orgánu, státního zastupitelství a soudu jako subjektů trestního řízení, jejich struktury a příslušnosti v trestním řízení. Dále je podrobněji představena struktura policejního orgánu Policie ČR a útvarů, které se věnují odhalování, prověřování a vyšetřování trestné činnosti se zaměřením na majetkovou a hospodářskou kriminalitu. Studenti jsou seznámeni s fázemi trestního řízení, procesními postaveními účastníků trestního řízení, tresty a sankcemi, které jsou ukládány v České republice. Na typizovaných příkladech jsou ukázány možné postupy orgánů činných v trestním řízení se zaměřením na postupy policejního orgánu při odhalování, prověřování a vyšetřování trestné činnosti.

Cíle kapitoly

- Představit orgány činné v trestním řízení
- Vysvětlit postavení policejního orgánu, popsat strukturu Policie ČR
- Představit organizační strukturu Služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR
- Představit postupy policejního orgánu při odhalování, prověřování a vyšetřování
- Popsat fáze trestního řízení a procesní postavení účastníků trestního řízení
- Seznámit studenty s tresty a sankcemi v ČR

Výstupy z učení

- Umí rozpoznat orgány činné v trestním řízení a orientuje se v jejich povinnostech a pravomocích
- Orientuje se v základních postupech policejního orgánu
- Zná fáze trestního řízení a procesní postavení účastníků trestního řízení
- Je seznámen s tresty a sankcemi v ČR

Studijní zdroje

- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky
- materiály poskytnuté vyučujícím v UIS

Kontrolní otázky

1. Vyjmenujte orgány činné v trestním řízení
2. Vyjmenujte aspoň tři policejní orgány
3. Uveďte, které útvary Policie ČR provádějí odhalování, prověřování a vyšetřování hospodářské kriminality
4. Popište fáze trestního řízení
5. Uveďte aspoň pět druhů trestů a sankcí, které jsou v ČR ukládány

Zadání samostatné práce (úkolů)

Vypracujte strukturu orgánů činných v trestním řízení dle věcné příslušnosti, možno zpracovat ve skupinách.

3 TRESTNÍ ZÁKONÍK, TRESTNÍ ŘÁD, ZÁKON O TRESTNÍ ODPOVĚDNOSTI PRÁVNICKÝCH OSOB A ŘÍZENÍ PROTI NIM, ZÁKON O POLICII ČR

Druhý tematický blok je věnován k seznámení studenta s právními předpisy, dle kterých postupují orgány činné v trestním řízení. Student je podrobně seznámen s pravomocemi policejních orgánů při odhalování, prověřování a vyšetřování majetkové a hospodářské trestné činnosti, jsou mu vysvětleny postupy těchto orgánů a důvody proč bylo postupováno v konkrétních anonymizovaných případech daným způsobem v návaznosti na právní předpisy. Studentu jsou vysvětleny obvyklé postupy policejního orgánu, důvody volby daného postupu a výsledky trestních řízení. Studenti ve cvičeních na případech sami budou volit možné postupy, které by mohly vést k objasnění majetkové a hospodářské trestné činnosti.

Cíle kapitoly

- Seznámit studenta s právními předpisy, kterými se řídí orgány činné v trestním řízení
- Vysvětlit postupy těchto orgánů v návaznosti na právní předpisy
- Vysvětlit pravomoci policejních orgánů
- Vysvětlit odlišnosti právních norem a z toho vyplývající postupy policejního orgánu

Výstupy z učení

- Orientuje se v právních předpisech týkajících se činností orgánů činných v trestním řízení
- Orientuje se v postupech policejního orgánu

Studijní zdroje

- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
- Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim
- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky
- materiály poskytnuté vyučujícím v UIS

Kontrolní otázky

1. Uveďte právní předpisy upravující činnost orgánů činných v trestním řízení
2. Uveďte právní předpisy, podle kterých postupuje policejní orgán při odhalování, prověřování a vyšetřování trestné činnosti
3. Uveďte aspoň pět druhů trestů a ochranných opatření, které lze uložit právnické osobě za spáchání trestného činu

Zadání samostatné práce (úkolů)

Na anonymizovaném případě ze cvičení zvolte možný postup odhalení a prověřování trestného činu. Práce ve skupinách.

4 TRESTNÍ PRÁVO HMOTNÉ

V této kapitole je student seznámen s terminologií používanou v trestních předpisech, prameny trestního práva, pojmem trestného činu a jeho znaky, pojmem pachatele, trestná součinnost a spolupachatelství, trestní odpovědnost fyzických a právnických osob, okolnosti vylučující protiprávnost, vývojová stadia trestné činnosti a promlčení v trestním řízení. Na případech jsou vysvětleny a popsány výše uvedené pojmy s důrazem naučit studenta rozlišit jednání, které mají znaky trestného činu, avšak nejsou trestnými činy, a jednání, které jsou trestnými činy.

Cíle kapitoly

- Seznámit studenta se základními pojmy trestního práva
- Důkladně vysvětlit pojem trestného činu a jeho znaky
- Naučit studenta kriminalistické otázky
- Ukázat na konkrétních případech ve cvičení stanovení znaků trestného činu
- Naučit studenta rozpoznat jednání, které by mohlo být trestným činem

Výstupy z učení

- Orientuje se v pojmech trestního práva
- Zná pojem trestného činu a jeho znaky
- Umí klást kriminalistické otázky
- Umí rozpoznat jednání, které by mohlo být trestným činem

Studijní zdroje

- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim
- materiály poskytnuté vyučujícím v UIS

Kontrolní otázky

1. Uveďte prameny trestního práva
2. Vysvětlete pojem trestného činu
3. Popište znaky trestného činu

4. Vysvětlete rozdíl mezi účastenstvím na trestném činu a spolupachatelstvím
5. Popište vývojová stádia trestného činu
6. Vyjmenujte kriminalistické otázky

Zadání samostatné práce (úkolu)

Na příkladech ze cvičení určete znaky trestného činu a položte kriminalistické otázky.
Popište vývojová stádia trestného činu na případech ze cvičení, práce ve skupinách.

5 TRESTNÍ PRÁVO PROCESNÍ

V této kapitole je student seznámen se zásadami a subjekty trestního řízení, pravidly, za kterých je možné provést zajištění osob a věcí, domovní a osobní prohlídku. Je popsáno zkrácené trestní řízení a odklony v trestním řízení. Podrobně je popsán postup policejního orgánu po zahájení úkonů trestního řízení, průběh prověřování, zahájení trestního stíhání, průběh vyšetřování. Student je seznámen s důkazními prostředky, možnosti jejich využití v praxi v návaznosti na konkrétní majetkové a hospodářské trestné činy. Student je seznámen s postupy dokazování v trestním řízení a opravnými prostředky.

Cíle kapitoly

- Seznámit studenty se zásadami trestního řízení
- Seznámit studenty s pravidly zajištění osob, věcí a způsoby provedení domovní a osobní prohlídky
- Seznámit studenty s možnostmi zkráceného trestního řízení a odklony v trestním řízení
- Seznámit studenty s postupy policejního orgánu po zahájení úkonů trestního řízení, důkazními prostředky a jejich využití v praxi

Výstupy z učení

- Je seznámen se zásady trestního řízení
- Orientuje se v pravidlech, za kterých je možné provést zajištění osob a věcí, domovní a osobní prohlídku
- Zná důkazní prostředky a možnosti jejich využití
- Je seznámen s postupy dokazování v trestním řízení
- Orientuje se v postupech policejního orgánu v návaznosti na trestní řád a zákon o Policii ČR
- Umí navrhnout postup prověřování a vyšetřování

Studijní zdroje

- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
- Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky
- materiály poskytnuté vyučujícím v UIS

Kontrolní otázky

1. Uveďte aspoň tři zásady trestního řízení
2. Uveďte, na základě čeho lze provést domovní prohlídku
3. Uveďte, z jakého důvodu jsou zahajovány úkony trestního řízení dle § 158/3 trestního řádu
4. Uveďte, jaké náležitosti musí obsahovat usnesení o zahájení trestního stíhání fyzické osoby
5. Jmenujte podmínky, na základě kterých lze zvolit postup zkráceného trestního řízení
6. Vysvětlete rozdíl mezi prověřování a vyšetřováním

Zadání samostatné práce (úkolů)

Ve cvičeních vypracujte záznamy o zahájení úkonů trestního řízení dle § 158/3 trestního řádu k anonymizovaným případům, lze pracovat ve skupinách. Následně navrhnete postup prověřování dané trestní věci.

6 VYBRANÉ TRESTNÉ ČINY PROTI MAJETKU

V této kapitole jsou studentům představeny některé majetkové trestné činy: krádež, zpronevěra, podvod, pojistný podvod, úvěrový podvod, dotační podvod, legalizace výnosů z trestné činnosti, porušení povinnosti při správě cizího majetku, poškození věřitele, zvýhodnění věřitele. U každého z vybraných trestných činů jsou popsány znaky trestného činu a na konkrétních anonymizovaných případech jsou tyto znaky studenty hledány a zapracovávány do záznamů o zahájení úkonů trestního řízení.

Cíle kapitoly

- Naučit studenty stanovovat právní kvalifikace majetkových trestných činů
- Naučit studenty rozpoznat znaky majetkových trestných činů a posoudit, zda jednání popisované v anonymizovaných případech na cvičeních by mohlo být trestným činem či nikoli
- Naučit studenty popsat protiprávní jednání za využití kriminalistických otázek
- Naučit studenty sestavit záznam o zahájení úkonů trestního řízení tak, aby popis skutku nebyl zaměnitelný s jiným
- Naučit studenty sestavit výrokovou část usnesení o zahájení trestního stíhání fyzické osoby k majetkovým trestným činům

Výstupy z učení

- Umí stanovit právní kvalifikaci majetkových trestných činů
- Umí rozpoznat protiprávní jednání a určit, zda toto jednání by mohlo být trestným činem nebo jednání má jen některé znaky trestného činu
- Umí sestavit záznam o zahájení úkonů trestního řízení

Studijní zdroje

- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
- materiály poskytnuté vyučujícím v UIS

Kontrolní otázky

1. Popište vlastními slovy dle vlastního výběru skutkovou podstatu aspoň dvou majetkových trestných činů
2. Uveďte znaky trestného činu pojistný podvod

3. Jaké náležitosti musí obsahovat záznam o zahájení úkonů trestního řízení dle § 158/3 trestního řádu a v jaké lhůtě musí tento záznam policejní orgán zaslat státnímu zástupci
4. Vysvětlete rozdíly mezi trestnými činy poškození věřitele a zvýhodnění věřitele

Zadání samostatné práce (úkolů)

Ve cvičeních vypracujte záznamy o zahájení úkonů trestního řízení dle § 158/3 trestního řádu k anonymizovaným případům majetkové kriminality, lze pracovat ve skupinách. Následně navrhnete postup prověřování dané trestní věci a důkazní prostředky.

7 VYBRANÉ TRESTNÉ ČINY HOSPODÁŘSKÉ

V této kapitole jsou studentům představeny některé hospodářské trestné činy: padělání a pozměnění peněz, zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby, neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby, neoprávněné podnikání, zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění. U každého z vybraných trestných činů jsou popsány znaky trestného činu a na konkrétních anonymizovaných případech jsou tyto znaky studenty hledány a zapracovávány do záznamů o zahájení úkonů trestního řízení.

Cíle kapitoly

- Naučit studenty stanovovat právní kvalifikace hospodářských trestných činů
- Naučit studenty rozpoznat znaky hospodářských trestných činů a posoudit, zda jednání popisované v anonymizovaných případech na cvičeních by mohlo být trestným činem či nikoli
- Naučit studenty popsat protiprávní jednání za využití kriminalistických otázek
- Naučit studenty sestavit záznam o zahájení úkonů trestního řízení tak, aby popis skutku nebyl zaměnitelný s jiným
- Naučit studenty sestavit výrokovou část usnesení o zahájení trestního stíhání fyzické osoby k hospodářským trestným činům

Výstupy z učení

- Umí stanovit právní kvalifikaci hospodářských trestných činů
- Umí rozpoznat protiprávní jednání a určit, zda toto jednání by mohlo být trestným činem nebo jednání má jen některé znaky trestného činu
- Umí sestavit záznam o zahájení úkonů trestního řízení

Studijní zdroje

- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
- materiály poskytnuté vyučujícím v UIS

Kontrolní otázky

1. Popište vlastními slovy dle vlastního výběru skutkovou podstatu aspoň dvou hospodářských trestných činů
2. Uveďte znaky trestného činu neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby
3. Jaké náležitosti musí obsahovat usnesení o zahájení trestního stíhání a v jaké lhůtě musí tento záznam policejní orgán zaslat státnímu zástupci
4. Vyjmenujte subjekty, které svým protiprávním činem spáchaným v zájmu nebo v rámci činnosti právnické osoby mohou způsobit trestní odpovědnost právnické osoby.

Zadání samostatné práce (úkolů)

Ve cvičeních vypracujte záznamy o zahájení úkonů trestního řízení dle § 158/3 trestního řádu k anonymizovaným případům hospodářské kriminality, lze pracovat ve skupinách. Následně navrhnete postup prověřování dané trestní věci a důkazní prostředky.

8 LITERATURA

Povinná literatura

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

Doporučená a rozšiřující literatura

ŠÁMAL, P. et al.: *Trestní právo procesní*. Praha: C.H.BECK, 2013. s. 515. ISBN 978-80-7400-496-3

KALVODOVÁ, V. et al.: *Dokazování v trestním řízení – právní aspekty*. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity, Brno, 2015. s. 151. ISBN 978-80-210-8072-0